

Jumalateenistus Nõos P, 26.07.20 kell 11.00, Kristuse kirkastamispuha

Lektsioonid: Ilm 1:9–18; Mk 9:2–8

Jutlus: 2Ms 3:9–15

Laulud: 470 (1–3); 194A (1–3, 4); 321 (1–4); 160 (1–3)

Vaata, nüüd on Iisraeli laste hädakisa jõudnud minuni ja ma olen ka näinud rõhumist, millega egiptlased neid rõhuvad. Tule nüüd, ma läkitan su vaarao juurde, ja vii mu rahvas, Iisraeli lapsed, Egiptusest välja!” Kuid Mooses ütles Jumalale: „Kes olen mina, et võiksin minna vaarao juurde ja viia Iisraeli lapsed Egiptusest välja?” Aga tema kostis: „Mina olen sinuga, ja see olgu sulle tähiseks, et mina sind olen läkitanud: kui sa rahva Egiptusest oled välja viinud, siis te teenite Jumalat sellel mäel.” Siis Mooses ütles Jumalale: „Vaata, kui ma lähen Iisraeli laste juurde ja ütlen neile: Teie vanemate Jumal on mind läkitanud teie juurde, aga nemad küsivad minult: Mis ta nimi on?, mis ma siis neile pean vastama?” Ja Jumal ütles Moosesele: „Ma olen see, kes ma Olen!” Ja ta jätkas: „Ütle Iisraeli lastele nõnda: 'Ma Olen' on mind läkitanud teie juurde.” Ja Jumal ütles Moosesele veel: „Ütle Iisraeli lastele nõnda: Jahve, teie vanemate Jumal, Aabrahami Jumal, Iisaki Jumal ja Jaakobi Jumal, on mind läkitanud teie juurde; see on igavesti mu nimi ja nõnda peab mind hüütama põlvest põlve!

Täna tähistame Kristuse kirkastamispuha. Varem, saksa perikoobisüsteemi puhul (praegu on meil soome perikoobisüsteem) tähistati seda puha viimasel ilmumisaja pühapäeval talvel ja seetõttu võime korraks mõelda end jõulumeeleollu.

Esimesel pilgul võib ehk imelik tunduda, et loeme Kristuse kirkastamispuha jutluse alusena lugu, kuidas Jumal ilmus põlevas põõsas Moosesele. Kuid lähemal vaatlusel pole selles midagi imelikku: kirjeldatud sündmus Hoorebi mäel ja sadu aastaid hiljem toimunud Jeesuse kirkastamine kõrgel mäel jüngrite nähes on omavahel olemuslikult seotud. Mõlemas ilmutab Jumal ennast inimesele või inimestele, mõlemas annab Jumal teada oma tahte ja mõlemas avab Jumal oma olemuse.

Kõigepealt näeme Mooses-loos (lugedes meie kirjakohta eelnevat alates IMs 3 algusest), kuidas Mooses sugugi ise Jumalat ei otsi. Hoopis vastupidi: ta tegeleb täiesti igapäevase ja materiaalse tegevusega, karjatab oma äia lambaid ja kitsi.

Ka Jeesuse jüngrid Peetrus, Jaakobus ja Johannes, kelle Jeesus kõrgele mäele (võimalik, et Tabori mäele Põhja-Iisraelis) kaasa võtab, ei aima sugugi, mis nendega juhtuda võib. Nemad tunnevad Jeesust küll õpetajana ja veidi varem on Peetrus Jeesuse lausa Messiaaks tunnistanud, kuid nad ei oska tõenäoliselt uneski näha, et Jeesus võib neile ilmuda veelgi aulisemal kujul.

See näitab midagi ka inimese ja Jumala suhte kohta üldiselt. Vahel öeldakse küll, et keegi on oma elus leidnud Jumala. Ja alles möödunud pühapäeval laulsime siin kirikus laulu „Jumal, mu süda igatseb Sind“. Kuid tegelikult näib, et inimene Jumalalt küll midagi oodata ei oska. Võib-olla ei tahagi osata. Jumal on ikkagi ise see, kes inimese ellu tungib, tekitades esmalt hoopis hirmu ja isegi tõrksust, sest kes siis tahab oma inimlikest mõtetest ja ihadest Jumala plaanide nimel loobuda!

Inimene mõistab Jumala ilmudes oma patusust ja hakkab seepärast Jumala karistust kartma. Mõelgem siin kasvõi prohvetite kutsumislugude peale või ka esimeste jüngrite kutsumise peale Jeesuse poolt (vrd Lk 5:8). Ka meie jutlusealuses kirjakohtas katab Mooses esmalt hirmust oma palge ja küsib seejärel Jumalalt vastumeelselt: „Kes olen mina, et võiksin minna vaarao juurde ja viia Iisraeli lapsed Egiptusest välja?” Ning jüngrite kohta, kes näevad Eelijat ja Mooset koos eredas valguses ilmuva Jeesusega, on Jeesuse kirkastamisloos öeldud, et neid valdas suur hirm.

Kuid Jumal ilmub inimesele mitte selleks, et teda hirmutada, vaid selleks, et talle mingi ülesanne anda.

Meie kirjakohtas annab Jumal Moosesele ülesande minna vaarao juurde ja nõuda Iisraeli rahvas Egiptusest välja, et nad saaksid minna maale, mille Jumal tahtis Iisraeli rahvale anda. Tekib aga küsimus – kui võrdleme Mooses-lugu Jeesuse kirkastamisega – millise ülesande annab Jumal siis jüngritele, kes viibivad koos Jeesusega kirkastamismäel?

Kuulsime altarist vastavat evangeeliumikohta, kus Peetrus pakub ise välja, et ta võib ehitada

Jeesusele, Moosesele ja Eelijale lehtmaja. Võib-olla iseloomustab see inimlikku agarust, kuid samas piiratust, soovi Jumala tahtele oma arusaamu ja soove projitseerida. Kristuse kirikud on ju väga mitmepalgelised: igäüks neist arvab Jumalast midagi paremini teadvat kui teine. Ja isegi ühe kiriku sees võidakse Jumala toimimises olla erineval arusaamal.

Kuid Jumal annab ka Jeesuse kirkastamisloos jüngritele selge juhise: „See on minu armas Poeg, teda kuulake!“ Niisiis, kui Hoorebi mäe juures andis Jumal Moosesele korralduse tuua rahvas Egiptusest sellesama mäe juurde ja – nagu hiljem näeme – õpetada rahvale Jumala käske, siis Jeesuse kirkastamismäel annab Jumal jüngritele ülesande Kristust kuulata.

Siin ilmneb oluline erinevus VT ja UT vahel. Kui esimeses püütakse Jumala heakskiidu pälvimiseks võimalikult kuulekalt tema käske täita, siis UT õpetab inimesi Jeesuse sõnu kuulama. Sest Jeesus oma õpetuse ja, veelgi enam, eeskujuga näitab, kuidas kristlane peab elama, et Jumal tema vastu armuline oleks. „Teie süda ärgu ehmu! Uskuge Jumalasse ja uskuge minusse!“ ütleb Jeesus Jh 14:1. Muud polegi tarvis!

Kolmandaks, nagu algul ütlesin, avab Jumal nii Moosese põleva põõsa loos kui Jeesuse kirkastamisloos oma olemuse.

Moosese-loos avaldab Jumal oma nime. Milleks on Jumala nimi oluline? See on oluline inimliku, piiratud tunnetuse seisukohalt. Me mõistame ju maailma verbaalselt. Mingi eseme, olendi või nähtuse mõistmiseks peame selle kuidagi nimetama, et saaksime sellele viidata ja seda kuidagi mõistma õppida.

Meenutame, kuidas Jumal lasi 1Ms 2:19j inimesel kõigile loodud loomadele ja lindudele nimed panna, tõenäoliselt selleks, et Jumala loodud maailma tundma õppida, seda tunnetada.

Ent ka mittemateriaalset, vaimset sfääri tunnetades on inimesel tarvis mõisteid ja nimesid, sest inimesel, vähemalt patusel inimesel, puudub meel, millega koos kõigi inimestega ühiselt Jumalat tunnetada.

Miks siis muidu on eri rahvastel eri jumalad, ehkki tihti öeldakse, et Jumal on ju üks? Jumal on tõepoolest üks, kuid ei piisa sellest, et seda teada. Jumalat tuleb ka nimetada. Ja siis juba näeme, kuidas eri rahvad Jumalat erinevalt nimetavad ja seepärast ka erinevalt mõistavad. Nii mõistavad ka juudid ja kristlased Jumalat kumbki omamoodi.

Moosesele ütleb Jumal oma nime olevat seotud olemisega. Ta ütleb Moosesele: „Ma olen see, kes ma Olen“ (hbr *ehje ašer ehje*). Niisiis on VT Jumal end ilmutanud olemise kaudu. Ja see on ka loogiline, sest see, mida inimene teab olemisest, eksistentsist, on nii tänu Looja Jumalale. Jumal ise ei ole loodu ja seetõttu on „olemine“ laiem mõiste kui loodu, kuid mingi kujutluse see Jumalast siiski annab.

Kuid UT-s ilmutab Jumal end veel palju täpsemalt. Ta ilmutab end Poja kaudu.

Ühest küljest sidus Jeesus oma õpetuses Jumala olemise mingi kindla mõistega. Ütleb ta ju evangeeliumides, eriti Jh-s: „Mina olen eluleib“ (Jh 6:35, 48), „Mina olen maailma valgus“ (Jh 8:12), „Mina olen üks“ (Jh 10:9), „Mina olen hea karjane“ (Jh 10:11), „Mina olen ülestõusmine ja elu“ (Jh 11:25), „Mina olen tee ja tõde ja elu“ (Jh 14:6), „Mina olen viinapuu“ (Jh 15:5). Need määratlused aitavad meil nüüd Jumalat palju paremini mõista.

Kuid Jeesuse kirkastamisloos lisab Jeesus nendele mõistetele veel midagi enamat: ta laseb oma jüngritel oma jumalikkust ka näha. Esmalt ilmub ta nende ees sellises valguses, mida nood kunagi varem näinud pole, jumalikus auhiilguses ehk kirkuses. Võib-olla oli see midagi sarnast, mida nägi Mooses põlevas põõsas, kuid tol korral polnud see seotud inimesega. Nüüd, Jeesuse kirkastamisloos aga see nii oli ja võib-olla polnud mitte ükski inimene maailma ajaloos näinud teist inimest sellises valguses.

Lisaks näitas Jumal jüngritele ka Jeesuse seotust traditsiooniga. Koos temaga ilmusid jüngritele Mooses kui VT Seaduse ja Eelija kui VT prohvetluse esindaja. Nõnda siis oli jüngrite silme ees kogu jumalik tarkus: nii nagu Jumal tahtis seda maailmale ilmutada sõnas ja Pojas. Ning kõige tipuks kõneleb ta jüngritega ka ise, öeldes neile, et Jeesus on tema Poeg ja nüüd tuleb neil oma elus vaid Teda kuulata.

Me võime ju mõelda, et sellised kogemused on Jumal valmistanud ainult valituile: Moosesele, mõnele Jeesuse jüngrile ja sellega asi piirdub! Kuid nii see pole. Jumal on Püha Vaimu kaudu

andnud ka meile teadmise sellest, milline on Jumal ja kuidas saame Temani jõuda Tema Poja Jeesuse Kristuse kaudu.

Nõnda võib siis öelda, et ka meie oleme näinud põlevat põõsast ja viibinud kirgastamismäel. Hoidkem seda varandust oma südames ja näidakem seda oma tegudes, nii kaua kui meil siin maailmas elu antakse!

Aamen.